

HAMAR KOMMUNE

Rådmannen

Kommunal- og regionaldepartementet
Postboks 8112 Dep

0032 OSLO

Deres ref.:
08/1060-2

Vår ref.:
Mette Braathen
Tlf: 62 51 02 32
08/3484(5)

Arkiv:
000//&13
26657/08

Dato:
02.10.2008

SVAR - HØRING - FORSLAG TIL ENDRINGER I VALGLOVEN OG KOMMUNELOVEN

Det vises til høringsbrev av 27 juni 2008. Hamar formannskap fattet den 01.10.2008 sak 289/08 følgende vedtak:

Hamar kommune har følgende merknader til høringsnotat om endringer i valgloven og kommuneloven:

1. Tidligstemming

Dagens ordning med mulighet for forhåndsstemming innenriks fra 10. august og fra 1. juli utenriks, gir svært god tilgjengelighet og mulighet for å kunne stemme ved valg i Norge. Ut i fra våre erfaringer vil det være svært få som vil ha et reelt behov for å avlegge "tidligstemme" i kommunen i perioden fra 1. juli og til den ordinære forhåndsstemmegivningen tar til. Selv om det i utgangspunktet er få som vil ha behov for å avlegge "tidligstemme" antar vi likevel at etableringen av en slik ordningen vil innebære at en del vil ønske å benytte seg av dette, og at dette også vil bidra til pågang fra personer som strengt tatt vil ha mulighet til å avlegge ordinær forhåndsstemme. Det vil i praksis likevel være vanskelig for kommunen å avvise velgere på dette grunnlaget.

Ordningen innebærer at det må etableres et stemmemottak i kommunen fra 1. juli, ved inngangen til ferietiden. Tidspunktet for valget og forhåndsstemmegivningen setter begrensninger på ferieavviklingen for den del av kommunen som er involvert i forhåndsstemmegivningen og valgforberedelsene for øvrig. Ferieavviklingen vil bli ytterligere vanskeliggjort som en følge av den foreslåtte endringen. Videre innebærer ordningen at valgsystemene og stemmesedler må være klare og opplæring gjennomført ca en og ½ måned tidligere enn i dag. Vi vil også påpeke at jo flere særordninger som etableres og jo færre som omfattes av disse, jo større er sjansene for at det begås feil ved håndteringen av disse stemmene.

Hamar kommune er av den oppfatning at behovet for å kunne avgi tidligstemme berører så få at det ikke oppveier for de administrative ulemper det medfører å måtte legge til rette for tidligstemming i kommunen fra 1. juli.

2. Åpningstider i valglokalet

Valglokalene i Hamar holder i dag åpent fra kl. 09.00 til kl. 20.00. Vi har ikke hatt problemer med å avvikle stemmegivningen på valgtinget innenfor dagens åpningstid. Vår erfaring er at det største presset på valglokalene er mellom kl. 16.00 og 19.00. Vi har ikke registrert at velgere ikke har fått avgitt stemme fordi de har møtt opp for sent.

Hovedårsaken er trolig at media ofte forholder seg til lovens lengst tillatte åpningstid når de omtaler valget, og at denne således er godt kjent hos velgerne. Lokale avvik kan imidlertid være vanskeligere å fange opp av velgerne, til tross for at det annonseres lokalt og opplyses om dette på valgkortene.

Hamar kommune antar at forlenget åpningstid til kl. 21.00 i liten grad vil bidra til økt valgoppslutning. Vi vurderer det også slik at lokalt fastsatte åpningstider som avviker fra lengste tillatte åpningstid valgdagen, i større grad innebærer en risiko for at folk ikke får avgitt stemme. For Hamar kommune er det derfor lite aktuelt å fastsette en åpningstid som avviker fra lengst tillatte åpningstid valgkvelden. Utvidet åpningstid vil for Hamar kommune dermed medføre at valgresultatene er klare en time senere, større press på valgorganisasjonen (presset på enda raskere resultater vil øke), lengre arbeidsdager for stemmestyret og valgmedarbeidere, mer nattarbeid og økte kostnader til overtid.

Ensartet stengetid med få lokale variasjoner og forsiktighet med å gjøre endringer fra valg til valg, er etter Hamar kommunens oppfatning de viktigste kriteriene dersom man skal unngå at folk ikke skal få avgitt stemme pga åpningstider og tilgjengelighet til valglokalene. Hamar kommune anbefaler derfor ikke at åpningstiden utvides til kl. 21.00 valgdagen.

3. Mindretallsvedtak om åpningstider og todagersvalg

Departementet foreslår at mer enn en tredjedel av kommunestyret selv, med tilsutning av minst 1/3 av kommunestyrets medlemmer skal kunne vedta å holde valglokalene åpne lenger enn det valgstyret har vedtatt. Videre foreslås det at minst 1/3 av kommunestyrets medlemmer kan beslutte at kommunen skal avholde valg over to dager.

Det dreier seg her om bestemmelser knyttet til den administrative gjennomføringen av valgtinget. Med unntak av kommunelovens bestemmelser om lovlighetskontroll, foreligger det dd ingen andre bestemmelser som innebærer en slik mulighet til å fatte mindretallsvedtak. Hamar kommune har problemer med å se at beslutninger knyttet til den administrative gjennomføringen av et valg innholdsmessig er av en slik art eller viktighet at det av demokratihensyn er behov for særbestemmelser på dette området. Hamar kommune er derfor av den oppfatning at det ikke bør innføres noen slik bestemmelse.

For ordens skyld vil vi også nevne at Hamar kommune gjennom lang tid har avholdt valg over kun en dag, uten at vi kan se at dette har innvirket negativt på valgoppslutningen. Ved de to foregående valgene var valgoppslutningen høyere i Hamar enn kommuner vi har sammenlignet oss med og som har to-dagersvalg. Vi synes derfor det er betenkelig å innføre en slik mindretallsrett som har ikke ubetydelige administrative og økonomiske konsekvenser, blant annet knyttet opp mot bemanning av valglokalene, så lenge man ikke har holdepunkter for at dette er et virksomt virkemiddel for å øke valgdeltakelsen.

4. Lovbruddsgebyr ved brudd på valgloven § 9-9

Hamar kommune støtter departementets forslag om innføring av lovbruddsgebyr ved brudd på valglovens § 9-9.

5. Forslag om hjemmel for valgobservasjon

Hamar kommune støtter departementets forslag om innføring av hjemmel i valgloven for valgobservasjon, samt forpliktelse for kommunen til å ta i mot og tilrettelegge for valgobservasjon.

6. Prinsippbestemmelse om rådgivende lokale folkeavstemninger

Hamar kommune støtter departementets forslag om innarbeiding av en bestemmelse i kommuneloven som stadfester dagens ulovfestede praksis som innebærer at kommunen kan avholde rådgivende lokale folkeavstemninger.

7. Andre forhold som er berørt i høringsnotatet

7.1 Manntallet

Hamar kommune støtter departementets vurderinger knyttet statlig styring med manntallet. Ordningen slik den har fungert til nå har medført stor klarhet for kommunen mht eierskap til manntallet, i hvilken form manntallsopplysninger skal gjøres tilgjengelig for kommunen og kostnadene ved uthenting av opplysninger fra manntallet.

7.2 Bruk av stemmeseddelkonvolutt

Hamar kommune støtter departementets vurderinger om at det ikke er grunnlag for å gjeninnføre bruk av stemmeseddelkonvolutter på valgdagen. Ordningen med stemping er nå i ferd med å bli godt innarbeidet og kjent blant velgerne. Det vil derfor være uheldig å gjeninnføre bruk av stemmeseddelkonvolutten.

7.3 Bruk av maskinelle tellesystem

Hamar kommune støtter at det utredes hvorvidt det er mulig å etablere et sertifiserings- eller godkjenningsordning for valgdata- og tellesystem til bruk ved valget.

7.4 Krav til stemmestyremedlemmer og valgfunksjonærer

Hamar kommune brukere i dag politikere og kandidater fra valglistene i stemmestyrene. Dette er en ordning som fungerer godt i Hamar. Vår erfaring er at mange av politikerne har en stor kontaktflate og kjenner til mange av velgerne, noe som er en stor fordel etter at legitimasjonskravet er innskjerpet. Vi har ikke mottatt signaler som tilsier at politikere har drevet valgagitasjon eller forsøkt å påvirke velgerne. For Hamar kommune vil det være en betydelig utfordring å få bemannet valglokalene og stemmestyrene med mindre vi kan benytte politikere, herunder de som står på valglistene.

Enstemmig vedtatt.

Vi beklager at høringsfristen er oversittet.

Med hilsen

Mette Braathen
juridisk rådgiver